

Slutreplik: Fastighetsägarna drar fel slutsats

Svenska Dagbladet den 29 april 2025

I en replik på min debattartikel om resultaten i rapporten "Raka rör – en ESO-rapport om prisbildning, ägarstrukturer och policyutmaningar på fjärrvärme-marknaden" hävdar Fastighetsägarna att ägarformen saknar betydelse för prissättningen och att prisreglering ("reell prisprövning") är nyckeln till lägre priser. Det är en felaktig slutsats av flera skäl:

1. Ägarformen har en avgörande betydelse för priset.

Fastighetsägarna jämför priser utan att ta hänsyn till de externa faktorer som påverkar kostnaderna (exempelvis ledningslängd per kund), vilket är nödvändigt eftersom varje fjärrvärmenät har unika förutsättningar. I min rapport genomförs en statistisk analys som justerar för dessa faktorer. Resultaten är mycket tydliga: ägarformen är den i särklass viktigaste bestämningsfaktorn för prisnivån, även om det självklart finns enstaka undantag där även kommunala aktörer sätter höga priser.

2. Prisreglering av fjärrvärme är svår att upprätthålla.

Erfarenheter från andra länder visar att prisreglering inte är en enkel lösning. I Danmark har fjärrvärmemarknaden länge varit prisreglerad, men stora energibolag har systematiskt försökt kringgå reglerna, vilket lett till att många nät har köpts tillbaka av kommuner eller lokala föreningar. Ett liknande mönster syns i Tyskland, där konkurrensmyndigheterna nu utreder misstankar om att flera stora energibolag försökt kringgå regleringen.

3. Svenska erfarenheter från elnätsregleringen visar på stora utmaningar.

Trots intäktsramsregleringen på marknaden för elnät har många energibolag kunnat ta ut mycket höga vinster. En tydlig skillnad framträder även mellan kommunalt och privat ägande: medan kommunerna mycket sällan tar ut maximalt tillåtna intäktsramar, utnyttjar nästan samtliga privata elnätsbolag sina intäktsramar fullt ut.

Sammantaget är därför slutsatsen att det är viktigare att upprätthålla kommunalt ägande av näten än att införa prisreglering. De vinster som kommunen gör kommer dessutom lokalsamhället till del genom en ökad kommunal budget, eftersom vinster från kommunala fjärrvärmebolag inte påverkar det kommunala utjämnningssystemet. Med detta sagt, finns det naturligtvis en gräns för hur stora vinstmarginaler bolagen kan ta ut innan en prisreglering bör bli aktuell. En kontinuerlig granskning av priser och vinstmarginaler på fjärrvärmemarknaden är därför centralt för att kunna göra välinformerade policybeslut i framtiden.

Erik Lundin